

Ontwerp van prospectieve studie betreffende de zekerheid van aardgasbevoorrading tot 2020 en over het milieu-effectenrapport ervan: enkele reflecties van Febeliec

Febeliec verwelkomt de publicatie van dit ontwerp van prospectieve studie. België heeft net als andere landen behoefte aan een regelmatig geüpdate prospectieve analyse van de vraag naar en het aanbod van aardgas, dit met het oog op de uitwerking van evenwichtig investeringsprogramma en het verzekeren van de bevoorrading op middellange en lange termijn. Febeliec hoopt dat deze prospectieve studie regelmatig wordt bijgewerkt, en dit minstens zo vaak als voorzien door de wetgeving.

De nieuwe Europese Verordening m.b.t. bevoorradingszekerheid in aardgas zal in de verschillende lidstaten en dus ook in België moeten leiden tot een efficiënte invulling, o.m. door de aanduiding van een “competent authority” en de invulling van een aantal preventieve en curatieve noodactieplannen. Febeliec dringt aan op een snelle en daadkrachtige toepassing van deze verordening in België, dat niet over eigen aardgasbronnen beschikt, maar wel kan terugvallen op een zeer dicht net voor aardgastransport en een uiterst liquide aardgashub in Zeebrugge. Febeliec stelt met plezier haar expertise ter beschikking om bij te dragen tot de invulling van deze verordening in ons land.

Febeliec dringt ook aan op een nauwe samenwerking tussen alle betrokken overheden die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij het energiebeleid en meer in het bijzonder de bevoorradingszekerheid (Administratie Energie, CREG, Federaal Planbureau, ...). De middelen die de verschillende instanties hiervoor ter beschikking hebben zijn beperkt en dienen dan ook zo efficiënt mogelijk te worden ingezet.

Specifieke opmerkingen:

- Fig. 1 p.33: het verdient misschien aanbeveling ook een voorbeeld van een industriële klant op te nemen; de samenstelling van de gasfactuur kan immers sterk verschillen per gewest maar ook per categorie van afnemer.
- Fig. 2 p.54: andere oliemaatschappijen (bv. Exxon) publiceren ook langetermijnvooruitzichten voor de energiemarkten. Febeliec stelt voor waar mogelijk officiële bronnen (bv. IEA) te gebruiken.
- Laagcalorisch gas: inzake bevoorradingszekerheid in L-gas verwijst Febeliec naar haar standpunt terzake (zie bijlage). De substitutie van L-gas door H-gas kan ook gebeuren per categorie van afnemers in plaats van per zone. Febeliec dringt er op aan dat dit voorstel in de Task Force L-gas nader onderzocht wordt.
- Febeliec deelt de bezorgdheid van Fluxys en van de Administratie Energie m.b.t. het vergunningenbeleid en de moeilijkheden die worden ondervonden bij het plannen en aanleggen van bijkomende infrastructuur. Heel wat investeringsprojecten dreigen vertraging op te lopen door de complexe en moeizame vergunningsprocedure; hierdoor dreigt de markttoegang te worden belemmerd en de bevoorradingszekerheid in het gedrang te worden gebracht.

Febeliec dringt er dan ook op aan dat in het vergunningenbeleid het algemeen belang voorrang krijgt, en dat de uitvoering van de goedgekeurde investeringsprogramma's nauwgezet wordt opgevolgd.

Febeliec apprecieert de toevoeging van een milieu-effectenrapport bij de prospectieve studie. Zij dringt erop aan dat evenwicht wordt gevonden tussen de noodzakelijke uitbouw van de aardgasinfrastructuur en de legitieme bezorgdheden van de bevolking inzake ruimtelijke ordening, veiligheid en milieubescherming.

Position Paper: Laagcalorisch aardgas in België

Contact: Isabelle Chaput, tel 02-238 97 67, ichaput@essenscia.be

Datum: 19/10/2010

Omschrijving

Toen vanaf de jaren '60 aardgas in België werd geïntroduceerd, ging het aanvankelijk om gas uit het Nederlandse Slochteren (Groningen), waar in 1959 een vrij omvangrijke gasbel werd ontdekt. Sindsdien telt België twee gaszones, één voor laagcalorisch gas (gas met een relatief lage verbrandingswaarde van 9,769kWh/Nm³ en verder een vrij grote inhoud van inerte gassen, vooral N₂), goed voor ongeveer 30% van de markt, en één voor hoogcalorisch gas (het 'normale' gas met een calorisch vermogen van 11,630kWh/Nm³). De L-gaszone strekt zich grosso modo uit over Limburg, de Kempen, zuidwaarts over Vlaams-Brabant en het noorden van de provincie Waals-Brabant en delen van Luik naar Henegouwen. Zij omvat de steden Antwerpen en Brussel. Buiten ons land wordt ook L-gas verbruikt in Nederland, het noorden van Frankrijk en het westen van Duitsland.

L-gas wordt ingevoerd vanuit Nederland, deels via Zandvliet, maar hoofdzakelijk vanuit Poppel (Nederlands exit punt Hilvarenbeek). Het stroomt dwars door België langs de hoofdwas Poppel-Blaregnies, om zo Noord-Frankrijk te kunnen bedienen. Ons land beschikt over twee eigen conversiestations in Lillo en Loenhout, waar hoogcalorisch gas door toevoeging van stikstof kan worden geconverteerd tot laagcalorisch gas. Nederland beschikt over verscheidene dergelijke conversiestations. Ons land heeft geen eigen stockagefaciliteiten voor laagcalorisch gas.

Hoog- en laagcalorisch gas zijn voor mekaar geen substituten. Ze kunnen dus niet door mekaar worden gebruikt in eenzelfde pijpleiding, en behoren dus tot onderscheiden gasmarkten. In België is Distrigas/ENI veruit de grootste leverancier van L-gas (en voor de allergrootste verbruikers virtueel zelfs de enige). Ook Gaz de France is vrij actief (het gas bestemd voor Frankrijk blijft in dat geval deels "achter" in België), naast Essent, Nuon en RWE. Distrigas/ENI heeft overigens in 2008 zijn langetermijncontract met GasTerra (de producent van L-gas in Nederland) met 20 jaar verlengd.

Het Nederlandse beleid inzake L-gas is van oudsher gericht op het garanderen van de bevoorrading van de eigen behoeften. Export van L-gas gebeurt dan ook in relatief grote mate door het uitvoeren van "normaal", rijk gas vermengd ("verarmd") met stikstof. Men schat dat op die manier vandaag tot 70% van het geëxporteerde L-gas verarmd H-gas is. Nederland heeft overigens enkele jaren geleden de beide markten virtueel gefuseerd door het ter beschikking stellen van een swapdienst waardoor H- en L-gas vrij kunnen worden uitgewisseld op elk *entry*punt (de kost van deze dienst wordt gesocialiseerd over het transporttarief).

In België wordt sinds 2004 niet meer geïnvesteerd in de uitbouw van de infrastructuur voor L-gas. Dit heeft ertoe geleid dat in de L-gaszone nog moeilijk de uitbouw van het gebruik van aardgas voor bv. verwarming kan worden gepromoot, maar ook dat de mogelijkheden voor een toename van het verbruik door bestaande klanten beperkt zijn. De laatste jaren dreigen zich overigens steeds meer congestieproblemen voor te doen in de L-gaszone, niet in het minst omwille van de beperkte capaciteit in Nederland (exitpunt in Hilvarenbeek). Er wordt dan ook gewerkt aan een programma voor de conversie van (een deel van) die zone naar H-gas. Zo werd recent reeds de Haven van Antwerpen grotendeels omgeschakeld, en loopt momenteel een project voor omschakeling in 2014 van een gedeelte van West-Limburg naar hoogcalorisch gas. Dit programma wordt gecoördineerd door een Task Force binnen de Administratie voor Energie, en betreft zowel de analyse van reële en potentiële congesties, de planning van mogelijke conversies als de mogelijke financieringsmechanismen voor de kosten ervan.

Als voordelen van het L-gas in België worden vooral de volgende geciteerd:

- bevoorradingszekerheid: in 40 jaar werd de toevoer van L-gas uit Nederland geen enkele maal onderbroken;
- beperkt risico: nabijgelegen markt, politiek stabiel land van oorsprong;
- diversificatie van oorsprong van aardgas;
- flexibiliteit (het Distrigas-contract biedt heel wat mogelijkheden aan flexibiliteit, zowel op korte als op lange termijn, waardoor ons land minder behoefte heeft aan eigen opslagfaciliteiten).

Als belangrijkste nadelen van L-gas hoort men vaak de volgende:

- er is slechts één enkele bron en één invoerroute;
- flexibiliteit binnen België: onze eigen conversiemogelijkheden zijn beperkt en er is geen opslag mogelijk;

- beperkte mededinging: Distrigas blijft zeer dominant binnen België, upstream is er slechts één producent. Dit probleem wordt deels opgevangen door de swapmogelijkheden in Nederland, hoewel de mogelijkheden voor Belgische verbruikers daarvan te profiteren beperkt zijn door de congestie op het Nederlandse net;
- hogere transportkosten: de transportkosten zijn in België uitgedrukt in euro/m³, wat het transport van L-gas inherent duurder maakt dan het transport van H-gas;
- milieu: steeds meer export van L-gas uit Nederland is verarmd H-gas...;
- verbrandingsefficiëntie: verbrandingsinstallaties op L-gas verliezen ca 0,5% rendement t.o.v. H-gas;
- congestie: door de investeringsstop en het stijgende gasverbruik nemen de kansen op congestie in de L-gaszone systematisch toe;
- de beschikbaarheid van L-gas in de bel van Slochteren is beperkt. Vroeg of laat moet dus hoedanook worden overgeschakeld naar H-gas.

Doelstellingen Febeliec

Febeliec erkent de verdiensten van het laagcalorisch gas in de beginperiode van de aardgasinvoer in ons land. Voor haar betrokken leden komt een aansluiting op het L-gasnet evenwel vaak neer op een competitief nadeel, gezien de hierboven opgesomde negatieve kenmerken. Essentieel is Febeliec dan ook van mening dat het gebrek aan concurrentie op de Belgische L-gasmarkt, de hogere transportkosten en de gevolgen voor het milieu en de verbrandingsefficiëntie voor haar leden niet worden gecompenseerd door het voordeel van een nabije gasproducenten en de diversificatie van de primaire gasbronnen. Daarom stelt Febeliec voor de industriële afnemers, die deze nadelen relatief het sterkst voelen, een geleidelijke, kostenefficiënte uitstap uit laagcalorisch gas in België voor. Hiertoe dient een duidelijke en gedetailleerde planning te worden opgemaakt voor een progressieve maar volledige conversie van de industrie naar hoogcalorisch gas, dit in de eerste plaats door een versteviging van het H-gasnet van Fluxys in de L-gaszone.

Alvorens te beslissen of een snelle, volledige overschakeling naar hoogcalorisch gas voor alle verbruikers aangewezen is, moet:

- een betrouwbare schatting worden gemaakt van de kosten die een dergelijke conversie met zich meebrengt;
- een evenwichtig financieringsmechanisme worden uitgewerkt, gebaseerd op solidariteit tussen alle verbruikers in heel het land (niemand heeft immers kunnen kiezen tussen H- en L-gas), met aandacht voor de impact op de gasfactuur voor alle verbruikers;
- het gevolg voor de flexibiliteit van het Belgische aardgasnet worden geanalyseerd, evenals mogelijke oplossingen worden voorgesteld;
- samen met Frankrijk (waarvan het L-gas via ons land transiteert) worden gezocht naar een gecoördineerde aanpak.

Op korte termijn en in afwachting van een definitieve conversie:

- mogen L-gasklanten niet worden gepenaliseerd, gezien zij niet de keuze hebben gehad tussen H- en L-gas;
- dienen de transporttarieven te worden hervormd zodanig dat elke klant evenveel betaalt per afgenomen MWh (en niet per m³); bovendien moet de introductie van een tariefparameter in functie van de ingangsdruk op het *entry*punt te worden herbekeken aangezien voor L-gas virtueel maar één ingangspunt bestaat;
- moet worden onderzocht of ook in België een swapdienst tussen H- en L-gas kan worden geïntroduceerd;
- moet samen met Nederland en Frankrijk worden onderzocht hoe de beschikbare importcapaciteit vanuit Hilvarenbeek kan worden opgetrokken en op een evenwichtige manier kan worden toegewezen.